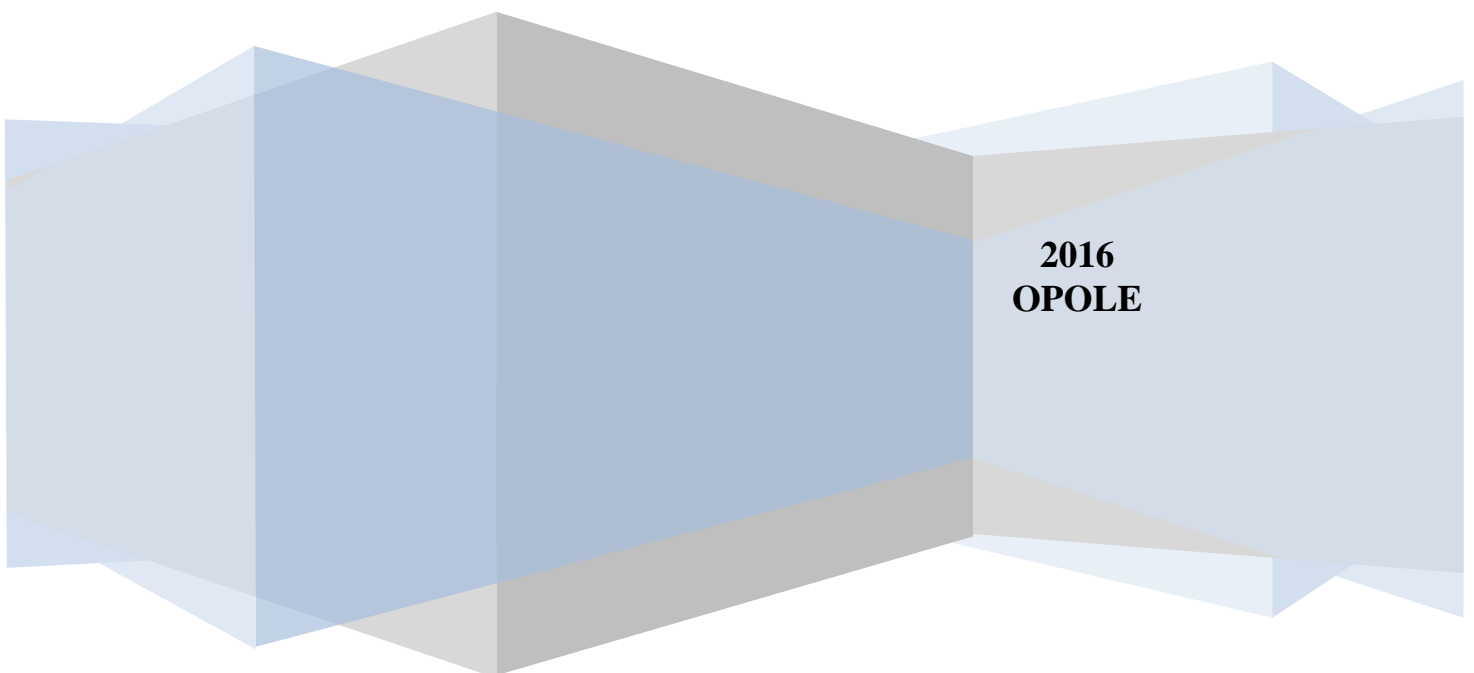

ZAŁĄCZNIK NR 3
do Statutu Publicznego Gimnazjum nr 8
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Opolu

**Program Profilaktyki Publicznego Gimnazjum
nr 8
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Opolu**

Wstęp

Zapewnienie dziecku bezpieczeństwa to priorytetowe zadanie, jakie stoi przed rodzicem, szkołą i nauczycielem. Każdy z nas pragnie, by młody człowiek właściwie się rozwijał, był radosny i szczęśliwy. Możliwe jest to jedynie wtedy, gdy zawsze i wszędzie czuje się bezpiecznie, dlatego też obowiązkiem dorosłych jest nie tylko chronić dziecko, gdyż nie zawsze jesteśmy w stanie, ale przede wszystkim systematycznie wdrażać zasady bezpiecznego zachowania w domu, na podwórku, w szkole i na drodze już od wczesnego dzieciństwa.

Należy rozwijać umiejętności i kształtować postawy pozwalające na unikanie i pokonywanie niebezpieczeństw w każdym etapie edukacji, dostosowując metody i formy pracy do rozwoju psychicznego i intelektualnego dziecka.

Uczeń znający zasady bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach niewątpliwie potrafi uniknąć przykrych zdarzeń i wypadków, które często są przyczyną wielu dramatów.

Dlatego też, profilaktyka w zakresie tego tematu jest ważna i bardzo potrzebna szczególnie w takiej instytucji jaką jest szkoła.

Profilaktyka jest procesem wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczaniem i likwidowaniem czynników, które blokują prawidłowy rozwój i zaburzają zdrowy styl życia. Rozumiana jest jako proces wspierania zdrowia i poczucia własnej wartości oraz przeciwdziałania destrukcyjnym czynnikom.

W działaniach profilaktycznych skupiamy się na:

1. **PROFILAKTYCE PIERWSZEGO STOPNIA** – są to działania skierowane do całej społeczności uczniowskiej, do nauczycieli i pracowników szkoły, do rodziców uczniów, mające na celu promowanie zdrowego stylu życia i zapobieganie zagrożeniom. Realizują ją wszyscy nauczyciele, pracownicy szkoły i rodzice.

2. **PROFILAKTYCE DRUGIEGO STOPNIA** – są to działania skierowane do uczniów o najwyższym ryzyku dysfunkcjonalności, pomagające im w jego redukcji. Tę formę profilaktyki realizują nauczyciele, pedagog szkolny i specjaliści współpracujący ze szkołą.

Profilaktyka w szkole to:

- wzmocnienie więzi emocjonalnej w rodzinie
- budowanie poczucia wartości
- wzmocnienie mocnych stron osobowego rozwoju
- kształcenie umiejętności komunikacyjnych
- wspieranie w sytuacjach trudnych
- wychowanie do wartości i podejmowania odpowiedzialnych decyzji
- wypracowanie efektywnych sposobów radzenia sobie ze stresem

Najpoważniejsze zachowania ryzykowne uczniów:

- palenie tytoniu
- wagary
- agresja słowna, fizyczna i wandalizm

- używanie wulgaryzmów
- brak kultury osobistej
- brak zainteresowania nauką
- używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków)
- kradzieże
- używanie alkoholu
- przedwczesna inicjacja seksualna

Podstawa prawna

Program opracowano w oparciu o Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009 nr 4, poz. 7) oraz Rozporządzenie MEN z dnia 31 stycznia 2002 roku w sprawie ramowych statutów publicznych przedszkoli oraz szkół publicznych (Dz.U. z 2002r. Nr 10., poz. 96).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu prowadzenia w szkołach i placówkach oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii

Charakterystyka programu

Niniejszy program adresowany jest do uczniów gimnazjum. Ma on charakter edukacyjno – profilaktyczny. Treści w nim zawarte dostosowane są do potrzeb i możliwości poznawczych młodzieży, jak również do wymogów współczesnej szkoły.

Realizowany będzie na wszystkich zajęciach lekcyjnych, godzinach wychowawczych oraz zajęciach pozalekcyjnych. Zajęcia odbywać się będą w salach lekcyjnych, pracowniach komputerowych, świetlicy, na boisku i w terenie.

Zadania programu opierać się będą na współpracy z Komendą Miejską Policji, Strażą Miejską, MOPR, Radą Rodziców, Samorządem Uczniowskim, MPPP w Opolu, pedagogiem szkolnym, psychologiem, doradcą zawodowym oraz nauczycielami i wychowawcami.

Celem działań wszystkich instytucji, nauczycieli, wychowawców i rodziców jest pełne włączenie się w działania wychowawcze i zapobiegawcze, aby prawidłowo:

1. zdiagnozować problemy młodzieży,
2. prowadzić profesjonalne działania wychowawczo – profilaktyczne wykorzystując:
  - lekcje przedmiotowe
  - godziny wychowawcze
  - zajęcia pozalekcyjne
  - zajęcia biblioteczne i kółka zainteresowań
  - wycieczki
  - wyjazdy na zieloną szkołę

Realizację programu profilaktycznego przewiduje się na cały trzyletni cykl edukacyjny młodzieży w gimnazjum. Ma on charakter otwarty, może być modyfikowany i dostosowywany do potrzeb.

Cele programu

Cel ogólny:

Poprawa stanu bezpieczeństwa młodzieży w szkole i poza szkołą

Cele szczegółowe:

1. Ustalenie jasnych i jednolitych działań profilaktycznych skierowanych na młodzież, włączenie rodziców, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi szkoły, pracowników instytucji działających na rzecz dzieci.
2. Umożliwienie wczesnego rozpoznawania, diagnozowania zagrożeń oraz rozwijanie strategii przeciwdziałania.
3. Stwarzanie warunków, w których młodzież ma dostęp do przyjaznych i bezpiecznych grup rówieśniczych.
4. Dostarczanie rodzicom i uczniom wiedzy na temat zagrożeń oraz sposobów ich przeciwdziałania.
5. Uświadamianie uczniom, rodzicom i nauczycielom konieczności podejmowania działań profilaktycznych, rozwijanie dojrzałej odpowiedzialności.
6. Kształtowanie pozytywnych postaw moralnych, społecznych i obywatelskich.
7. Tworzenie bezpiecznej, ciepłej atmosfery w szkole przez wszystkich pracowników szkoły oraz warunków do zdrowego stylu życia (uprawianie turystyki, sportu i rekreacji).
8. Budowanie wzajemnego zaufania i poczucia własnej wartości u każdego ucznia.
9. Zapewnienie uczniom dostępu do programów edukacyjnych, promujących wartościowy i zdrowy styl życia oraz uczących umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu, papierosów i narkotyków.

W toku realizacji programu uczeń zdobędzie następujące umiejętności ponadprogramowe:

- umiejętność pracy w zespole
- umiejętność rozwiązywania problemów
- umiejętność radzenia sobie z emocjami
- umiejętność posługiwania się technologią informacyjną

Metody i formy pracy

Spotkania, prelekcje, konkursy, pogadanki, pokaz z instruktą, multimedialne programy edukacyjne, wycieczki, inscenizacje, gazetki, prezentacje, ćwiczenia praktyczne, metoda projektów, inscenizacyjna, gry dydaktyczne, dyskusje dydaktyczne, burze mózgów, dramy, wywiady itp.

Treści programowe

Treści programowe obejmują:

- Uczniów
- Rodziców
- Nauczycieli

Treści programowe skierowane do uczniów:

Dostarczanie wiedzy o mechanizmach uzależnienia od środków odurzających (uzależniających) i konsekwencjach ich używania w zależności od możliwości poznawczych

odbiorców. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania zjawisk związanych z negatywnymi skutkami używania substancji odurzających oraz właściwego reagowania na te zjawiska.

Ćwiczenie umiejętności w zakresie:

- a) umiejętności zachowań asertywnych, szczególnie w stosunku do grupy rówieśniczej
- b) odmawiania propozycjom i nie podlegania naciskom nakłaniającym do eksperymentowania ze środkami odurzającymi (uzależniającymi)
- c) umiejętności komunikowania rówieśnikom i dorosłym o problemach utrudniających codzienne funkcjonowanie ucznia w szkole i w domu oraz nauka ich rozwiązywania
- d) umiejętności rozpoznawania i nazywania pozytywnych cech budujących własne „JA” dziecka, rozwijających poczucie własnej wartości
- e) umiejętność konstruktywnych zachowań wobec zjawisk przemocy i agresji. Dostarczenie informacji o lokalnych instytucjach udzielających pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonym problemami uzależnień.

Treści programowe skierowane do rodziców:

Dostarczanie wiedzy na temat prawidłowości i uwarunkowań rozwoju psychofizycznego dziecka. Udzielanie wiadomości umożliwiających rozpoznanie symptomów świadczących o używaniu przez dziecko środków odurzających i wskazanie sposobów reagowania w takich sytuacjach. Informowanie o rozpoznawaniu objawów stosowania wobec dziecka przemocy fizycznej i psychicznej oraz wskazanie sposobów postępowania w takich sytuacjach.

Ćwiczenia prawidłowego komunikowania się z dzieckiem w zakresie:

- a) nazywania i okazywania pozytywnych uczuć wobec dziecka,
- b) dostrzegania mocnych stron dziecka,
- c) zachowań asertywnych.

Dostarczenie informacji o lokalnych instytucjach udzielających pomocy osobom i rodzinom zagrożonym problemami uzależnień.

Treści programowe skierowane do nauczycieli:

Przekazanie szerokiej informacji na temat prowadzonego w danej szkole programu profilaktycznego. Udzielanie wiadomości umożliwiających rozpoznanie symptomów świadczących o używaniu przez uczniów środków odurzających. Przekazywanie wiedzy umożliwiającej rozpoznanie objawów świadczących o stosowaniu wobec ucznia przemocy fizycznej bądź psychicznej.

Ćwiczenie w zakresie:

- a) umiejętnej rozmowy z dzieckiem i rodzicem
- b) wskazywania sojuszników
- c) sposobów reagowania na zaobserwowane zjawiska patologiczne (symptomy stosowania środków odurzających, objawy podlegania aktom przemocy, wymuszeniom)
- d) współpracy z instytucjami

Dostarczenie informacji o lokalnych instytucjach udzielających pomocy osobom i rodzinom zagrożonym problemami uzależnień.

Zadania skierowane do uczniów i rodziców, prowadzone przez nauczycieli

Zadania	Działania skierowane do uczniów	Działania prowadzone przez nauczycieli	Działania skierowane do rodziców
I. Kształtowanie poczucia własnej wartości ucznia.	1. Praca nad samoakceptacją i właściwą samooceną ucznia – zajęcia z komunikacji interpersonalnej na godzinach wychowawczych. 2. Rozwijanie umiejętności organizowania i spędzania wolnego czasu.	1. Prowadzenie zajęć obejmujących: – przeżywanie i wyrażanie uczuć, – funkcjonowanie w grupie, – zachowania asertywne, – właściwa komunikacja interpersonalna itp.	1. Pogadanki na temat sposobów budowania więzi emocjonalnej z własnymi dziećmi.
II. Szkoły i placówki prowadzą systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów, wychowanków, ich rodziców oraz nauczycieli i innych pracowników szkoły w celu przeciwdziałania narkomanii.	Opracowanie w każdym roku szkolnym diagnozy.	Zapoznanie nauczycieli z wynikami diagnozy i na jej podstawie ukierunkowanie działań.	Zapoznanie rodziców z wynikami diagnozy.
III. Dostarczanie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z różnych uzależnień (alkohol, papierosy i narkotyki).	1. Pogadanki uświadamiające na temat uzależnień i ich skutków. 2. Propagowanie zdrowego stylu życia. 3. Nauka zachowań asertywnych. 4. Udział w programach profilaktycznych prowadzonych przez specjalistów i nauczycieli. 5. Wskazywanie granicy między fikcją, a rzeczywistością.	1. Gromadzenie i rozpowszechnianie materiałów na temat uzależnień. 2. Przygotowywanie i przeprowadzanie lekcji wychowawczych na temat uzależnień i ich skutków. 3. Przygotowywanie gazetek informacyjnych – papierosy, dopalacze, alkohol, narkotyki, choroby zakaźne np. AIDS. 4. Np. przygotowanie konkursu na najciekawszą gazetkę profilaktyczną.	1. Organizacja spotkań profilaktycznych dla rodziców.
IV. Wdrażanie procedur interwencyjnych dotyczących działań profilaktycznych.	1. Przypominanie uczniom procedur interwencyjnych. 2. Przedstawienie systemu kar.	1. Konsekwentne stosowanie się do procedur postępowania w konkretnych sytuacjach.	1. Przypominanie rodzicom obowiązujących procedur i systemu kar.
V. Radzenie sobie ze stresem.	1. Radzenie sobie ze stresem oraz trudnymi sytuacjami – godziny wychowawcze.	1. Propozycje rozwiązań konkretnych sytuacji problemowych. 2. Realizacja tematów godzin wychowawczych metodami aktywnymi. 3. Rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami.	1. Indywidualne rozmowy z rodzicami na temat: „Jak pomóc swojemu dziecku poradzić sobie w sytuacji stresowej.”

<p>VI. Przedstawienie motywów i skutków sięgania po używki. Nauka postaw asertywnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw asertywnych: umiejętności skutecznego odmawiania. 2. Uświadomienie motywów oraz zgubnych skutków sięgnięcia po środki uzależniające poprzez pogadanki, filmy, lekcje poglądowe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekazanie zdobytej przez nauczycieli wiedzy uczniom i rodzicom. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogizacja rodziców dotycząca motywów sięgania przez młodzież po używki oraz ich skutków.
<p>VII. Tworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska wychowawczego szkoły.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania integracyjne w zespole klasowym poprzez wycieczki, imprezy klasowe i szkolne, rozmowy. 2. Przedstawianie możliwości bezkonfliktowego rozwiązywania problemów i trafnej oceny sytuacji. 3. Rozwijanie umiejętności refleksji i empatii. 4. Uczenie tolerancji oraz przeciwdziałanie uprzedzeniom związanym z różnicami światopoglądowymi, religijnymi, kulturowymi, etnicznymi itp. pogadanki, referaty, dramy itd. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie z programem profilaktycznym. 2. Kontrola terenu szkolnego w ramach dyżurów nauczycieli. 3. Konsekwentne stosowanie nagród i kar. 4. Wzmocniona opieka podczas przerw w miejscach w których występuje agresja. 5. Interesowanie się problemami uczniów. 6. Zorganizowanie festynu szkolnego o tematyce profilaktycznej propagującej zdrowy styl życia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawienie prawa wewnątrzszkolnego. 2. Uświadomienie rodzicom możliwości istnienia negatywnych grup rówieśniczych oraz konieczności właściwego doboru kolegów i znaczenia pozytywnych wzorców. 3. Zorganizowanie festynu szkolnego.
<p>VII. Zapobieganie problemom w nauce.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizowanie grup samopomocy koleżeńskiej. 2. Wskazywanie metod efektywnej nauki. 3. Zachęcanie do systematycznej pracy i nauki. 4. Uczestnictwo w zajęciach dodatkowych, kołach zainteresowań i konkursach. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wczesne rozpoznawanie trudności w nauce uczniów. 2. Zachęcanie do korzystania z zajęć wyrównawczych i specjalistycznych, kół zainteresowań i warsztatów, a także do systematycznego uzupełniania zaległości i poprawiania ocen niedostatecznych. 3. Indywidualizacja nauczania 4. Dostosowywanie wymagań edukacyjnych do możliwości uczniów. 4. Rozmowy indywidualne z rodzicami. 5. Bieżące informowanie rodziców o postępach w nauce, ocenach i zachowaniu uczniów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne zebrania z rodzicami, dostarczanie informacji dotyczących ocen i postępów w nauce wychowanków (e-dziennik) 2. Rozmowy indywidualne z rodzicami. 3. Zachęcanie do pomagania dzieciom w nauce i wskazywania form pomocy. 4. Nakłanianie rodziców do stałego zainteresowania życiem szkolnym dziecka.

VIII. Zagrożenia XXI wieku.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pogadanki uświadamiające na temat narkotyków, dopalaczy, napojów energetycznych 2. Projekcja filmów video, CD i DVD. 3. W ramach promocji zdrowia przeprowadzenie konkursu szkolnego określającego wiedzę o narkotykach, dopalaczach i napojach energetycznych 4. Udział w działaniach promocji zdrowego stylu życia. 5. Pogadanki na temat chorób XXI wieku – anoreksja, bulimia itp 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gromadzenie materiałów na temat zagrożeń. 2. Udział w lokalnych formach działań promocji profilaktycznej (konkursy wiedzy, turnieje, olimpiady). 3. Wyświetlanie filmów uświadamiających. 4. Np. przygotowanie i przeprowadzenie konkursu komputerowego – na wykonanie najlepszej prezentacji multimedialnej o zagrożeniach XXI w. 5. Przygotowanie uczniów do obchodów Dnia Promocji Zdrowego Stylu Życia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poruszanie tematyki o zagrożeniach XXI wieku na zebraniach z rodzicami. 2. Rozmowy indywidualne z rodzicami uczniów, których problemy mogą dotyczyć. 3. Zachęcanie rodziców do aktywnego wypoczynku wraz z dziećmi, częstych rozmów.
IX. Wychowanie do życia w rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pogadanki na godzinach wychowawczych. 2.. Filmy edukacyjne itd. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gromadzenie materiałów. 2. Przygotowanie i przeprowadzenie lekcji wychowawczych. 3. Rozmowy indywidualne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekazywanie informacji na zebraniach rodzicielskich o działaniach profilaktycznych prowadzonych w szkole oraz organizacjach pomocy i wsparcia rodziny.

Ewaluacja

Ewaluacja dotyczyć będzie refleksji na temat jakości proponowanego programu, czy program okazał się skuteczny, oszacowania, w jakim stopniu został zrealizowany (harmonogram), uświadomienia przeszkód pełnego osiągnięcia celów. Badania ewaluacyjne obejmą klasę III gimnazjum i dotyczyć będą jednego z następujących aspektów:

- postaw uczniów wobec procesu uczenia się, np. (poprawa wyników w nauce)
- zmian w ich zachowaniu w szkole i poza szkołą, np.(oceny z zachowania)
- zainteresowania uczniów treściami programu
- stanu wiedzy uczniów na temat bezpieczeństwa, uzależnień, chorób zakaźnych itp.

Cele ewaluacji:

- kontrola realizacji programu
- rozwój wiedzy o programie
- rozwiązywanie problemów powstających w czasie realizacji

Ewaluacja podsumowująca ma dać odpowiedzi na pytania:

1. Czy program powinien być kontynuowany?
2. Czy program jest wartościowy i poszerza wiedzę uczniów?
3. Czy działania były jednoznaczne i właściwie dobrane?

Przykładowe narzędzia ewaluacyjne:

Analiza dokumentu (dzienniki lekcyjne – zachowanie, oceny z przedmiotów, protokoły ze spotkań zespołu wychowawców, protokoły i wyniki konkursów związanych z profilaktyką).

Spodziewane efekty i kryterium sukcesu

- Zbudowanie wizerunku szkoły bezpiecznej, przyjaznej każdemu uczniowi
- Zmniejszenie zjawiska przemocy wśród uczniów
- Wzrost wiedzy i świadomości uczniów na temat przemocy, uzależnień oraz przeciwdziałania tym zjawiskom
- Umiejętne radzenie sobie w sytuacjach zetknięcia się z przemocą i uzależnieniami
- Nauczenie pozytywnych zachowań oraz właściwego przestrzegania i rozumienia ludzi
- Osiągnięcie umiejętności dokonywania właściwych wyborów w życiu
- Nauczenie mówienia o tym, o czym młodzież myśli
- Szanowanie uczuć oraz identyfikowanie się z uczuciami innych
- Asertywność i tolerancja.

Opracowała mgr A.Dębska